

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Gad latający. Gad czy ptak? Pytanie to zadaje się zawsze w przypadku Archeopteryxa. Pierwszy ślad istnienia tego zwierzęcia to odcisk pióra znaleziony w 1860 roku na kamieniu wydobytym w kamieniołomach bawarskich, obecnie znajdującym się w Monachium. W następnym roku dokonano kolejnego odkrycia. Tym razem był to szkielet zwierzęcia posiadającego pióra - najstarszego ptaka świata! W latach 1877, 1951 i 1956 ziemia ujawnia następne ślady tego samego rodzaju. W roku 1970 pewien paleontolog amerykański przyszedłszy do muzeum w Haarlem (Holandia) badał odcisk zwierzęcia uważanego poprzednio za latającego gada i zauważył, że w rzeczywistości był to ptak przypominający Archeopteryxa. Wszystkie te szczątki pochodzą ze skał jurajskich. Można więc stwierdzić, że Archeopteryx żył około 130-150 milionów lat temu.

Upierzony dinozaur. Archeopteryx, uważany za ptaka, był według niektórych specjalistów małym dinozaurem pokrytym piórami. Ta niedawno wylansowana hipoteza zachwiała podstawami klasyfikacji ptaków. Kilku uczonych stwierdziło nawet, że były to gady. Twierdzenia te są oczywiście przesadne, tym bardziej, że nigdy nie możemy być absolutnie pewni tego, co działo się miliony lat temu. Na tym etapie badań paleontologicznych wszystko może być hipotezą. Jest faktem, że dinozaury miały zmienną temperaturę wewnętrzną (jak inne gady), a więc zależną od temperatury otoczenia.

Według pewnego uczonego, w jurze istniało sto gatunków ptaków, a w okresie kredy - tysiąc. Począwszy od trzeciorzędu ptaki stawały się coraz liczniejsze. W 1960 roku znano 834 skamieniałości ptaków, a 15 lat później około 900. Niestety wszystkie odkrycia dostarczają nam niekompletnych informacji o dawnych ptakach.

Michel Cuisin, *Tajemnice zwierząt. Prehistoria.*
Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1993, s. 26.

1. W pierwszym akapicie zamieszczonego tekstu czytamy o:

- A) naukowych hipotezach dotyczących prehistorii
 B) klasyfikacji prehistorycznych gadów
 C) różnicach między prehistorycznymi gadami i ptakami
 D) wynikach odkryć i badań paleontologicznych

2. Drugi akapit zamieszczonego tekstu zajmuje się sprawą:

- A) kiedy żyły archeopteryxy?
 B) jak wyglądały archeopteryxy?
 C) czym są archeopteryxy?
 D) gdzie znajdują się skamieniałości ptaków?

3. Zamieszczone w tekście zdanie wykrzyknikowe wyraża:

- A) entuzjazm
 B) przerażenie
 C) oburzenie
 D) protest

4. Wiek archeopteryxa ustalono na podstawie:

- A) jego wyglądu
 B) innych znalezisk
 C) wieku skamieliny
 D) domysłów paleontologów

5. Archeopteryx stanowi sensację, ponieważ:

- A) ma ciekawą budowę kości
 B) potrafił latać
 C) jest najstarszym ptakiem świata
 D) pozostawił bardzo wyraźne odciski na skale

6. Autor tekstu uważa, że nasza wiedza o prąptakach nie może być kompletna ze względu na:

- A) brak jakichkolwiek skamieniałości
 B) upływ milionów lat od życia tych zwierząt
 C) niechęć paleontologów do zmiany swych hipotez
 D) małe zainteresowanie uczonych dawnymi czasami

NAUKA O JĘZYKU

7. Wyrazem nieodmiennym jest:

- A) liczebnik
 B) czasownik
 C) przymiotnik
 D) spójnik

8. Konstrukcją bierną ma zdanie:

- A) Ten most został zniszczony przez powódź.
 B) To miasto powstało w XIV wieku.
 C) Tę kamienicę zbudowano 200 lat temu.
 D) Ten obraz namalował znany artysta.

9. Czasownik dokonany znajduje się w zdaniu:

- A) Będę czekać tu aż do skutku.
 B) Kiedyś zostanę dobrym lekarzem.
 C) Zawsze lubiłem grać w piłkę.
 D) Wczoraj brałem udział w turnieju.

10. Rzeczownikiem żywotnym nieosobowym jest wyraz:

- A) biedronka
 B) burza
 C) marynarz
 D) rozpoczęcie

11. Poprawną formę ma zdanie:

- A) Ubrała nową sukienkę.
 B) Zajęła się czworoma dziećmi.
 C) Włóż ciepłą kurtkę.
 D) Mówili o swoich przyjaciółkach.

12. Nieprawidłowo napisano wyraz:

- A) kompozytor
 B) rąbek
 C) trąbka
 D) otremby

13. **Prawidłowo wskazano (podkreślono) rdzeń w rodzinie wyrazów:**

- A) dzikus, dziczyzna, dziki
 B) chmura, pochmurny, chmurzyć się
 C) przedszkole, szkoła, szkółka
 D) róg, r^ożek, poroże

14. **Oboczność tematyczna w formach mianownika i miejscownika wyrazu ławka to:**

- A) a : e B) ka : ce
 C) ławka : na ławce D) k : c

15. **W zdaniu *Ten młody człowiek przez parę jesiennych dni czekał cierpliwie po parę godzin na stacji.* - do grupy podmiotu należy wyraz:**

- A) godzin B) stacji
 C) cierpliwie D) młody

16. **Wypowiedzenie *Zazwyczaj padało albo wiał silny wiatr.* - jest zdaniem współrzędnie złożonym:**

- A) łącznym B) rozłącznym
 C) przeciwstawnym D) wynikowym

17. **Wyraz *szczęście* zawiera:**

- A) 6 głosek
 B) 2 głoski nosowe
 C) 2 głoski bezdźwięczne
 D) 1 głoskę miękka

18. **Prawidłowo wskazano (podkreślono) sylabę akcentowaną w wyrazie:**

- A) zaproszenie B) astronautyka
 C) zaśpiewalibyśmy D) zajęliście

LITERATURA

19. **O tym, że Staś Tarkowski, bohater książki pt. „W pustyni i w puszczy”, był prawdziwym Polakiem i katolikiem, świadczy:**

- A) przyjaźń z Kalim i Meą
 B) uwolnienie słonia
 C) umiejętność strzelania
 D) rozmowa z Mahdim

20. **Aby wskazać ojcu kierunek marszu porywaczy, Staś nakazał Nel:**

- A) puścić ze smyczy psa
 B) rzucić na piasek rękawiczkę
 C) pozostawić ślady po obozowisku
 D) rysować na piasku różne obrazki

21. **Ania Shirley, bohaterka książki pt. „Ania z Zielonego Wzgórza”, ocalała życie Minnie May, gdy dziewczynka:**

- A) wpadła do wody
 B) zatrąła się grzybami
 C) zachorowała na koklusz
 D) zaginęła w lesie

22. **Zabawa Ani i jej koleżanek na rzece zakończyłaby się zatonięciem łodzi, gdyby nie:**

- A) pomoc Gilberta
 B) interwencja policji
 C) przyplnięcie statku wycieczkowego
 D) niespodziewany przyjazd Mateusza

23. **Ula zwróciła skradzione przez Zenka pieniądze (w książce pt. „Ten obcy”), ponieważ:**

- A) obawiała się policji
 B) wstyd jej było za przyjaciela
 C) bała się kompromitacji
 D) przypadkowo znalazła łup przyjaciela

24. **Prawdę o Anieli, bohaterce książki pt. „Kłamczucha”, zawiera zdanie:**

- A) nigdy nikogo nie kochała
 B) nigdy nie opuszczała swego miasta
 C) wspaniale opiekowała się dziećmi
 D) bardzo lubiła teatr

25. **Aby uchronić Becky przed karą nauczyciela, Tomek Sawyer:**

- A) zaproponował jej wspólne wagary
 B) pomógł jej zatrzeć ślady przewinienia
 C) wziął jej winę na siebie
 D) wpuścił do klasy rój pszczół

26. **Z opowieści rusałki w balladzie pt. „Świtez” dowiadujemy się, że podczas napadu wrogich wojsk:**

- A) wszyscy mieszkańcy dzielnie bronili miasta
 B) kobiety modliły się o ocalenie
 C) do miasta przybyli żołnierze z odsieczą
 D) ludzie odmówili walki z najeźdźcą

27. **Balladę jako gatunek literacki cechuje:**

- A) punkt kulminacyjny
 B) szczęśliwe zakończenie
 C) podział na akty i sceny
 D) nastrój grozy

28. **Bajka jest gatunkiem:**

- A) epickim B) lirycznym
 C) dramatycznym D) synkretycznym

29. **Rozbudowaną fabułę i epizody spotykamy przede wszystkim w:**

- A) opowiadaniach B) wierszach
 C) balladach D) powieściach

30. **Podkreślone słowa fragmentu wiersza Jerzego Liberta pt. „Uczę się ciebie, człowieku...” to:**

- A) epitet *Uczę się ciebie, człowieku.*
 B) ożywienie *Powoli się uczyć, powoli.*
 C) uosobienie *Od tego uczenia trudnego*
 D) dźwiękonaśladownictwo *Raduje się serce i boli.*